Profiad Gwaith neu Wirfoddoli. Beth yw'r gwahaniaeth?

Yn aml, caiff profiad gwaith ei gysylltu â phobl ifanc sy'n ceisio penderfynu ar lwybrau gyrfaoedd yn y dyfodol. Mae hefyd yn cael ei gysylltu ag unigolion yn cael cymorth ynghylch dod o hyd i gyflogaeth neu ddatblygu parodrwydd i weithio. Os oes angen i chi ddatblygu eich sgiliau er mwyn paratoi at fyd gwaith, gall 'profiad gwaith' yn ogystal â 'gwirfoddoli' gynnig y profiad a'r cysylltiadau sydd eu hangen arnoch chi. Gall y ddau eich helpu i asesu gwahanol feysydd o waith, canfod beth ydych chi'n ei fwynhau, a'ch gwneud yn fwy ymwybodol o ofynion gyrfa benodol.

Mae'r daflen wybodaeth hon wedi'i llywio gan drafodaethau â gwasanaethau sy'n hwyluso profiad gwaith mewn lleoliadau addysg a phrosiectau cymorth cyflogaeth. Er y bydd arfer yn amrywio ychydig ar draws y rhanbarth, dyma rhai o'r gwahaniaethau ymarferol a chyfreithiol rhwng profiad gwaith a gwirfoddoli. Gall y wybodaeth hon fod yn ddefnyddiol ar gyfer pobl ifanc, rhieni/gofalwyr, darparwyr addysg a/neu gyfranogwyr prosiectau cymorth cyflogaeth sy'n chwilio am brofiad gwaith a/neu gyfleoedd i wirfoddoli.

"Rwyf eisiau gweithio fel gweithiwr cymorth yn y dyfodol, felly rwy'n chwilio am brofiad gwaith gydag elusen. Rwyf am gysylltu â fy Nghanolfan Wirfoddoli leol."

Yn y Ganolfan Wirfoddoli, mae '**gwirfoddoli**' a '**phrofiad gwaith**' yn ddau beth gwahanol.

Ymwadiad: Datblygwyd yr wybodaeth hon ym mis Hydref 2021, felly byddwch yn ymwybodol y gall yr wybodaeth a'r dolenni ddyddio'n hawdd. Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn y daflen hon wedi'i bwriadu fel arweiniad yn unig. Nid yw'n cymryd lle cyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled a oddefir o ganlyniad i unrhyw berson yn gweithredu neu'n ymwrthod rhag gweithredu arni.

yma rai gwahaniaethau allweddol...

Profiad gwaith	Cyfleoedd gwirfoddoli y gall unrhyw un ymgymryd â nhw
Beth yw Profiad Gwaith? Yn ôl y Gwasanaeth Gyrfaoedd Cenedlaethol, profiad gwaith yw amser a dreulir mewn gweithle yn dysgu am rôl swydd, cwmni neu sector yrfa. Gall profiad gwaith fod â thâl ac yn ddi-dâl. Gall rhai profiadau gwaith gael eu trefnu gan ddarparwyr addysg a gwasanaethau gyrfaoedd; yr Adran gwaith a phensiynau (DWP) neu brosiectau cymorth cyflogaeth.	**Beth yw Gwirfoddoli?** Mae Polisi Gwirfoddoli Llywodraeth Cymru (2015) yn diffinio gwirfoddoli fel gweithgarwch: • y'n cael ei gyflawni yn rhydd, o ddewis • sy'n cael ei gyflawni er budd y cyhoedd/cymuned • nad yw'n cael ei gyflawni er mantais ariannol Gall gwirfoddoli fod yn ffurfiol neu'n anffurfiol. Mae unigolion sy'n dymuno ennill profiad yn y byd gwaith yn fwy tebygol o ddewis rôl wirfoddol ffurfiol. Mae'r wybodaeth ar y daflen hon yn cyfeirio at rôl wirfoddol ffurfiol.
Gall yswiriant atebolrwydd cyhoeddus y sefydliad lletya (lle bydd y profiad gwaith yn cael ei wneud) ddiogelu profiad gwaith, ond mae'n dibynnu ar y polisi – gall ffactorau a all effeithio ar hyn gynnwys natur dyletswyddau'r profiad gwaith arfaethedig a nifer y staff a gyflogir, etc. Gall gostio i gynyddu'r yswiriant.	Mae yswiriant ar gyfer gwirfoddolwr yn cyflwyno cost i'r sefydliad, ond mae'n sylweddol rhatach (hyd at 15 gwaith yn rhatach) nag yswiriant i gwmpasu staff. Nid yw'n cwmpasu'r holl weithgareddau y mae yswiriant staff yn ei ddiogelu.
Ni fydd contract ffurfiol wedi'i lofnodi bob amser. Ar gyfer pobl ifanc, gall y sefydliad lletya anfon gwaith papur ar gyfer profiad gwaith (gan gynnwys asesiad risg a manylion ynghylch y profiad arfaethedig) at yr ysgol/coleg.	Nid oes angen contract ffurfiol ar gyfer gwirfoddoli. Efallai bydd llwybr recriwtio fel cyfweliad, gwiriadau fetio a hyfforddiant cynefino'n cael eu dilyn.

Ymwadiad: Datblygwyd yr wybodaeth hon ym mis Hydref 2021, felly byddwch yn ymwybodol y gall yr wybodaeth a'r dolenni ddyddio'n hawdd. Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn y daflen hon wedi'i bwriadu fel arweiniad yn unig. Nid yw'n cymryd lle cyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled a oddefir o ganlyniad i unrhyw berson yn gweithredu neu'n ymwrthod rhag gweithredu arni.

Profiad gwaith	Cyfleoedd gwirfoddoli y gall unrhyw un ymgymryd â nhw
Yn aml, caiff contract ei gyflwyno pan fo profiad gwaith yn brofiad â thâl yn hytrach nag yn ddi-dâl. Mae hyn yn wir am brosiectau cymorth cyflogaeth, pan fydd cyfranogwyr yn llofnodi contract â'r sefydliad lletya.	Efallai bydd rhai elusennau'n gofyn am gytundeb gwirfoddol, ond nid yw'r berthynas rhwng gwirfoddolwr a sefydliad yn gytundebol.
Mae arfer gorau cyfle profiad gwaith yn nodi y dylai fod set strwythuredig o amcanion dysgu penodol a chytundeb ynghylch sut y byddant yn cael eu cyflawni. Gall hyn gynnwys datblygu sgiliau ymarferol, sesiynau hyfforddi, cysgodi ac ymgymryd â thasgau. Ar gyfer pobl ifanc mewn addysg, gall hyn fod ar ffurf llyfr gwaith. Ar gyfer prosiectau cymorth cyflogaeth, mae hyn fel arfer yn cael ei osod gan y sefydliad lletya.	Mae'r gwirfoddolwr yn derbyn hyfforddiant sy'n benodol i ymgymryd â'r rôl. Mae hyn fel arfer yn cael ei nodi yn y swydd ddisgrifiad (e.e. diogelu, ffiniau, hyfforddiant cyfrinachedd, yn ogystal ag elfennau sy'n benodol i brosiect, fel sut i gwblhau gwaith papur).
Mae angen rhoi trefniadau ffurfiol ar waith ar gyfer cynefino, gan gynnwys hyfforddiant Iechyd a Diogelwch, Polisïau a Gweithdrefnau sefydliadol, etc. ar gyfer gwaith papur lleoliad.	Dylid rhoi gwybod i wirfoddolwyr am sut i ddiogelu eu hunain wrth wirfoddoli (e.e. peidio â rhannu eu manylion personol â'r unigolion maent yn eu cefnogi. Rhaid i reolwyr gwirfoddoli hefyd ymgymryd ag asesiadau risg).
Mae disgwyliadau amser a dyletswyddau yn cael eu nodi gan y sefydliad lletya ac yn cael eu cyfathrebu i'r darparwr addysg. Pan fydd y Gwasanaeth Gyrfaoedd yn rhan o'r broses, mae'r Cynghorydd Ymgysylltu â Busnes yn cytuno ar y manylion hyn wrth ymweld â'r sefydliad lletya.	Nid oes angen ymrwymiad ffurfiol. Fel arfer, mae'r sefydliad yn rhoi syniad o'r hyn y mae'n ei obeithio y gall y gwirfoddolwr ei gynnig (e.e. 2-3 awr yr wythnos).

Ymwadiad: Datblygwyd yr wybodaeth hon ym mis Hydref 2021, felly byddwch yn ymwybodol y gall yr wybodaeth a'r dolenni ddyddio'n hawdd. Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn y daflen hon wedi'i bwriadu fel arweiniad yn unig. Nid yw'n cymryd lle cyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled a oddefir o ganlyniad i unrhyw berson yn gweithredu neu'n ymwrthod rhag gweithredu arni.

Profiad gwaith	Cyfleoedd gwirfoddoli y gall unrhyw un ymgymryd â nhw
Ar gyfer prosiectau cymorth cyflogaeth, mae'r sefydliad lletya yn nodi'r disgwyliadau, o bosibl â mentor penodedig yn ymddwyn fel 'seinfwrdd'. Mae cyfranogwyr prosiectau cyflogaeth fel arfer yn cael help gan y prosiect i dalu am gostau eitemau fel dillad ac offer wedi'i ariannu gan y prosiect. Nid dyma'r achos ar gyfer profiad gwaith oed ysgol fel arfer. Ar gyfer prosiectau cymorth cyflogaeth, bydd gwiriad y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) yn cael ei gynnal, os yw'n ofynnol ar gyfer y rôl. Mae hyn yn cael ei ariannu gan y prosiect.	Ar y cam hwn, efallai bydd gofyn i'r gwirfoddolwr gwblhau gwiriad y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS), os yw'n ofynnol ar gyfer y rôl. Bydd cyfleoedd gwirfoddoli arfer gorau yn ad-dalu treuliau i gael gwared ar rwystrau ariannol sy'n ymwneud â gwirfoddoli.
Dylai arfer gorau profiad gwaith gynnwys trefniadau ffurfiol ar gyfer cynefino, gan gynnwys hyfforddiant Iechyd a Diogelwch, Asesiadau Risg, Polisïau a Gweithdrefnau sefydliadol. Bydd y sefydliad lletya yn cynnwys hyn fel rhan o'r gwaith papur ymlaen llaw a thrafodaethau gyda'r sefydliad a'r gwasanaeth addysg/ysgol. Yn yr un modd, gall prosiectau cymorth cyflogaeth gynnal asesiadau risg ochr yn ochr â'r sefydliad lletya. Cyfrifoldeb cyffredinol y sefydliad lletya yw hyn.	Caiff gwirfoddolwyr wybod am sut i ddiogelu eu hunain wrth wirfoddoli e.e. peidio â rhannu manylion personol â'r unigolion maent yn eu cefnogi.

Ymwadiad: Datblygwyd yr wybodaeth hon ym mis Hydref 2021, felly byddwch yn ymwybodol y gall yr wybodaeth a'r dolenni ddyddio'n hawdd. Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn y daflen hon wedi'i bwriadu fel arweiniad yn unig. Nid yw'n cymryd lle cyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled a oddefir o ganlyniad i unrhyw berson yn gweithredu neu'n ymwrthod rhag gweithredu arni.

Profiad gwaith	Cyfleoedd gwirfoddoli y gall unrhyw un ymgymryd â nhw
Bydd arfer gorau cyfleoedd profiad gwaith yn golygu bod angen adnabod unrhyw addasiadau rhesymol/anghenion ychwanegol, cytuno arnynt, a'u cofnodi cyn dechrau ar y profiad gwaith. Bydd staff ysgol/gwasanaethau addysg/cyfranogwyr prosiect yn trafod unrhyw anghenion a phrosesau ychwanegol sydd angen eu rhoi ar waith cyn dechrau ar y cyfnod profiad gwaith. Dylai'r sefydliad fod yn ymwybodol o'r rhain a chytuno ar y trefniadau (e.e. addasiadau rhesymol i unigolion anabl neu unigolion sydd â chyfrifoldebau gofalu). Ar gyfer rolau â thâl, gall rhai unigolion fod yn gymwys ar gyfer cynllun Mynediad i Waith yr Adran Gwaith a Phensiynau i gael cymorth a/neu offer.	Yn ôl arfer gorau, dylai cyfleoedd gwirfoddoli gychwyn trafodaethau ynghylch unrhyw anghenion/gofynion ychwanegol i alluogi'r gwirfoddolwr i fanteisio ar gyfleoedd yn y ffordd fwyaf addas iddyn nhw. Fodd bynnag, gall gwirfoddolwyr posibl drafod eu hanghenion cymorth os nad ydynt wedi'u crybwyll eisoes.
Mae arfer gorau darparwyr addysg fel arfer yn cynnwys ymgynghori â'r sefydliad gynnal a llenwi ffurflen fonitro i wirio cynnydd y myfyriwr. Ar ddiwedd y profiad gwaith, mae adran yn y llyfr gwaith y mae'r sefydliad yn ei chwblhau fel adolygiad. Fel rhan o brosiectau cyflogaeth/cymorth, mae gweithwyr yn cynnal ymweliadau monitro misol i dderbyn adborth. Byddai'r sefydliad lletya yn cynnal yr un oruchwyliaeth yn unol â'i bolisïau a'i weithdrefnau ynghylch gweithwyr.	Dylid darparu goruchwyliaeth reolaidd. Gallai'r rhain fod yn ffurfiol neu'n anffurfiol, drwy sesiynau un i un neu sesiynau grŵp. Fel arfer, gall y sefydliad roi geirda i unrhyw un o'i wirfoddolwyr, yn nodi natur y rôl a gyflawnir ac yn manylu ar nifer yr oriau a weithir, y sgiliau a ddangosir, etc.

Ymwadiad: Datblygwyd yr wybodaeth hon ym mis Hydref 2021, felly byddwch yn ymwybodol y gall yr wybodaeth a'r dolenni ddyddio'n hawdd. Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn y daflen hon wedi'i bwriadu fel arweiniad yn unig. Nid yw'n cymryd lle cyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled a oddefir o ganlyniad i unrhyw berson yn gweithredu neu'n ymwrthod rhag gweithredu arni.

I grynhoi, mae ystyr profiad gwaith yn wahanol i ddiffiniad gwirfoddoli. Mae gan brofiad gwaith amserlen benodol a chyfrifoldebau a goblygiadau cyfreithiol gwahanol mewn perthynas ag yswiriant, a gall fod â thâl/yn ddi-dâl.

Mewn perthynas ag arfer gorau ar gyfer profiad gwaith, mae trefniadau'n cael eu gwneud gan wasanaethau addysg a phrosiectau cymorth/ cyflogaeth. Gall profiad gwaith fod yn ffordd wych o ddarganfod llwybrau gyrfa newydd, ehangu eich rhwydwaith a dysgu sgiliau ymarferol newydd. Gall safon y profiadau amrywio - ein gobaith yw y bydd y daflen wybodaeth hon yn eich helpu i ddeall beth yw arfer gorau, a'i geisio!

Mae gwirfoddoli hefyd yn ffordd wych o gefnogi eich dysg ac ennill profiad ychwanegol a fydd yr un mor ddefnyddiol i chi ag i'r sefydliad. Mae gan y rhan fwyaf o sefydliadau sy'n cynnig cyfleoedd gwirfoddoli o safon staff rheoli gwirfoddol ymroddedig eu hunain, sydd wedi datblygu sgiliau yn y maes hwn drwy hyfforddiant a phrofiad.

Byddant yn gallu eich helpu gyda'ch recriwtio, eich cynefino a'ch cefnogi i fwynhau'r rôl, a byddant fel arfer yn ad-dalu eich treuliau.

Gall gwirfoddoli arwain at ddatblygu profiad arbennig ar gyfer eich gyrfaoedd yn y dyfodol ac ennill geirda.

Cysylltwch â'ch Cyngor Gwasanaeth Gwirfoddol lleol, sydd â thimau canolfan wirfoddol a all gynnig rhagor o help i chi:

Cyngor Gwasanaeth Gwirfoddol Abertawe
01792 544000
www.scvs.org.uk

Gyngor Gwasanaeth Gwirfoddol Castell-nedd Port Talbot
01639 631246
www.nptcvs.wales

Ymwadiad: Datblygwyd yr wybodaeth hon ym mis Hydref 2021, felly byddwch yn ymwybodol y gall yr wybodaeth a'r dolenni ddyddio'n hawdd. Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn y daflen hon wedi'i bwriadu fel arweiniad yn unig. Nid yw'n cymryd lle cyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled a oddefir o ganlyniad i unrhyw berson yn gweithredu neu'n ymwrthod rhag gweithredu arni.

Mae **Cymorth Gwirfoddoli Gorllewin Morgannwg** yn brosiect amlasiantaethol sy'n creu adnoddau a rennir i ddatblygu gwybodaeth, rheolaeth a chydlyniad gwirfoddolwyr a sefydliadau sy'n cynnwys gwirfoddolwyr ledled ardaloedd Abertawe a Chastell-nedd Port Talbot. Mae wedi'i ariannu drwy Gronfa Adfer Gwirfoddoli Llywodraeth Cymru.

Partneriaid y prosiect yw:
Cyngor Castell-nedd Port Talbot, Cyngor Gwasanaeth Gwirfoddol Castell-nedd Port Talbot, Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe, Cyngor Abertawe, Cyngor Gwasanaeth Gwirfoddol Abertawe a Phartneriaeth Ranbarthol Gorllewin Morgannwg.

Am ragor o wybodaeth, ewch i:
www.westglamorgan.org.uk/wgvs

Ymwadiad: Datblygwyd yr wybodaeth hon ym mis Hydref 2021, felly byddwch yn ymwybodol y gall yr wybodaeth a'r dolenni ddyddio'n hawdd. Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn y daflen hon wedi'i bwriadu fel arweiniad yn unig. Nid yw'n cymryd lle cyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled a oddefir o ganlyniad i unrhyw berson yn gweithredu neu'n ymwrthod rhag gweithredu arni.

Adnodd a rennir ar gyfer datblygu gwybodaeth